

Ляшова Надія,

*кандидатка педагогічних наук, доцентка,
доцентка кафедри теорії і практики початкової освіти
ДВНЗ “Донбаський державний педагогічний університет”*

МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ УЯВЛЕНЬ УЧНІВ ПРО ЧАСТИНИ

Поняття дробу – одне із основних понять початкового курсу математики. Процес його формування складний і довготривалий. Типовою освітньою програмою з математики передбачається формування в учнів розуміння ролі дробів у пізнанні явищ і закономірностей навколишнього світу; формування досвіду використання знань про дроби та способи дій для розв’язування навчальних і практичних задач; формування в учнів здатності міркувати логічно, оцінювати коректність і достатність даних для розв’язування практично зорієнтованих задач з дробами.

Значну увагу формуванню уявлень про частини і дроби учнів початкової школи приділяли вчені: Л. Білецька, М. Богданович, Н. Будна, А. Заїка, Н. Кіщук, В. Ковальчук, Я. Король, О. Кучерява, Н. Листопад, Г. Лищенко, Л. Силюга, С. Тарнавська та ін. Зокрема історичний аспект розглядався у дослідженнях В. Бевза, А. Бородіна, Л. Вивальнюка, А. Володарського, М. Ігнатенка, Д. Стройка та інших.

Формування уявлень про дроби відбувається з третього класу з поняття частини через образи, символи, які є моделями реальних об’єктів. Засвоєння поняття про частини досягається за допомогою активного використання дидактичного матеріалу, наочності, моделей, рисунків, зображень. Ознайомити учнів з частинами – означає сформувати у них конкретні уявлення про частини, навчити усвідомлено створювати частини практично.

Учні часто чули такі слова, як «півкілограма», «третина лимона», «чверть години», «півфінал» тощо. Такий їхній життєвий досвід під час ознайомлення з

частинами доцільно впроваджувати і систематизувати на уроках математики. Також, для формування правильних уявлень про частини використовується достатня кількість різноманітної наочності. Як показав досвід, найбільш зручною наочністю є спеціальні комплекти геометричних фігур, малюнки фігур, бруски, стрічки, відрізки, цеглинки лего тощо. На рисунку 1 представлений один із видів спеціальних комплектів геометричних фігур для ознайомлення учнів з частинами.

Рис. 1. Спеціальний комплект геометричних фігур для пояснення понять про частини та дробу

Таке яскраве унаочнення допоможе познайомити учнів з частинами та дробами, пояснити їх утворення і порівняння. Виконуючи завдання з використанням подібних геометричних фігур, учні залучають зорову та м'язову пам'ять, просторове та кольорове сприйняття, що увиразнює засвоєння нової інформації про частини та дробу.

Під час ознайомлення учнів з позначенням частин числами, доцільно спочатку показати поділ одного круга на дві або три рівні частини, другого – на чотири рівні частини, потім на п'ять рівних частин. Далі з'ясовуємо з учнями – на скільки рівних частин поділені геометричні фігури? Скільки частин жовтого кольору у кожному крузі? Показуємо як позначаються частини, знайомимо з

назвами чисел, за допомогою яких записали частини. Наприклад, запис $\frac{1}{4}$ позначає, що круг розділили на чотири рівні частини і взяли одну із чотирьох

рівних частин цілого. Під час виконання подібних завдань, учні з'ясовують на кожному окремому конкретному прикладі роль знаменника і чисельника. Наприклад, розгляньте рисунок 2. На скільки частин поділено кожний круг? Як позначили зафарбовані частини? Що спільного у зазначених частинах? Поясніть смисл значення чисельника та знаменника у кожній частині. Запишіть їх.

Рис.2.

На етапі закріплення знань про частини доцільне індивідуальне самостійне опрацювання матеріалу. Учням пропонуються індивідуальні картки із різними практичними завданнями, зокрема: за малюнком заповни таблицю, вказуючи, яка частина геометричної фігури (круга, прямокутника, відрізка) зафарбована, познач кожну її частину; яка частина залишилася не зафарбованою; з'єднай малюнок з відповідним записом частин; розглянь фігуру, поділи її на чотири частини, заштрихуй одну частину, познач її тощо. Пропонується один із прикладів завдань на індивідуальній картці.

Торт розділили на чотирьох. У якому випадку гості будуть задоволені?

А

Б

В

На нашу думку, індивідуальні завдання на картках мають аспект освоєння поняття частини і супроводжуються моторними діями, які краще запам'ятовуються учнями. Це спонукає їх до самостійного осмисленого

виконання завдань та посприє у подальшому до усвідомленого формування понять про дробі.

Список використаних джерел

1. Типова освітня програма. Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743-22 <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Savchenko.pdf>

Павлова Тетяна,

*наукова співробітниця відділу початкової освіти
імені О. Я. Савченко Інституту педагогіки НАПН України*

ДІАГНОСТУВАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ З ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

Об'єктом контролю і оцінювання у сучасній початковій школі є навчальні досягнення учнів, які виявляються у предметних компетентностях, що визначені Державним стандартом початкової освіти з кожної галузі [1].

До організації контрольної-оцінювальної діяльності вчителя визначено такі вимоги: систематичність, своєчасність, об'єктивність, дієвість, методична різноманітність. Ці вимоги реалізуються на засадах гуманної навчальної взаємодії, коли учень є не лише об'єктом контролю, а й обов'язково суб'єктом цієї діяльності. Суб'єктність передбачає створення навчальних ситуацій щодо залучення дітей до саморегуляції і самоконтролю. Поступово вони оволодівають структурою цього вміння і прогнозуванням зони можливих навчальних труднощів [2, с. 26].